

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 6322/2021
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Вера Лекић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Ваљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 194/2021 од 05.07.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 194/2021 од 05.07.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гж рр1 194/2021 од 05.07.2021. године у делу првог става изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 322/20 од 16.03.2021. године у делу првог става изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** захтев којим је тужилац тражио накнаду материјалне штете, изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 50/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 58.509,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 194/2021 од 05.07.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 322/20 од 16.03.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде материјалне штете, изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 50/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, исплати тужиоцу износ ненаплаћеног потраживања у висини од 160.533,00 динара у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде, док је захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавеже тужена на исплату законске затезне камате на досуђени износ од 160.533,00 динара почев од 02.10.2009. године, као дана доношења закључка о признатим потраживањима до коначне исплате,

одбијен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка плати тужиоцу износ од 21.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате, док је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка од дана пресуђења до дана извршности пресуде одбијен.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж рр1 194/2021 од 05.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лозници Прр1 322/20 од 16.03.2021. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Према наведеној одредби (став 1), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа утврђеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године (образложење верификовано 18.04.2013. године), чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника).

Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Привредним судом у Ваљеву је 19.06.2009. године покренут поступак стечаја над ХК „Вискоза“ АД „Свила“ ДОО, привредном друштву са већинским државним капиталом. Стечајни суд је 15.09.2009. године донео закључак о спровођењу стечајног поступка банкротством, а 02.10.2009. године и закључак о листи утврђених и оспорених потраживања. Тим закључком тужиоцу, као повериоцу четвртог исплатног реда, признато је потраживање у укупном износу од 160.533,00 динара, у који је поред главнице у износу од 32.915,00 динара урачуната и приписана законска затезна камата у износу од 113.832,00 динара, обрачуната до дана отварања поступка стечаја и трошкови поступка у износу од

13.786,00 динара. Затезна камата до дана отварања поступка стечаја, обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна износи 55.323,00 динара, а укупно новчано потраживање тужиоца након таквог обрачуна затезне камате износи 102.024,00 динара. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Решењем стечајног суда Р4 Ст 887/19 од 09.10.2019. године, донетим по приговору тужиоца, утврђено је да је у предметном стечајном поступку повређено његово право на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере како би се стечајни поступак што пре окончао.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника - привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиоца, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 16/09 од 02.10.2009. године тужиоцу је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који су урачунати и приписани главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка и трошкови поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 55.323,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужиоцу накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.10.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али у образложењу донете пресуде није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиоца, признато закључком стечајног суда од 02.10.2009. године, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиочевог потраживања од 102.024,00 динара - главни дуг од 32.915,00 динара, затезна камата од 55.323,00 динара и трошкови поступка од 13.786,00 динара.

Имајући изложено у виду, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 58.509,00 динара - разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главници, те применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у другом ставу изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић